

ÇOCUKLARDA İLKOKUL HAZIRLIK DÖNEMİ VE İLKOKUL SEÇİMİ

0-6 yaş arası kapsayan erken çocukluk dönemi, çocuğun en hızlı geliştiği dönemdir. Erken çocukluk dönemindeki deneyimler beynin çalışma biçimi için belirleyicidir. Bu dönemde çocuğu gelişim özellikleriyle tanımak, onun gelişmesi için gerekli ortamı hazırlamak ve ona destek vermek önemlidir. Dolayısıyla siz ebeveynlerin de çocuğun yaşına ait gelişim özellikleri hakkında bilgi sahibi olmanız oldukça önemli olduğunu düşünmekteyiz.

İnsan gelişiminin hiyerarşik bir sırası vardır ve her çocuk bu gelişimsel sırayı izler. Bir sonraki aşamaya geçebilmek için her aşamayı başarıyla tamamlamak gerekmektedir. Çocukların hepsi bu gelişimsel sırayı takip ederler ancak bu aşamaları geçirme hızları ve gelişmenin yönü farklılıklar gösterebilmektedir. Çocuğun geçeceği gelişimsel aşamaları bilmek çocuğun tanınmasına ve doğru yönlendirilmesine, çocuğun gelişimine ait becerilerin değerlendirilmesine ve özel ilgi ve yeteneklerinin erken tespit edilmesine olanak sağlayacaktır. Bu noktada ailelerin ve eğitimcilerin çocuğun eğitilmesinde yapacağı rehberlik, temelini gelişim özelliklerine dayandırmalıdır.

İlkokul, anasınıfından farklı bir yerdir ve birinci sınıfa başlayan çocuklar yeni bir ortamın yeni beklentileri ile karşı karşıya kalırlar. Çocukların ilkokula uyum sağlayabilme düzeyleri genellikle takvim yaşı taban alınarak değerlendirilmekte ve diğer etkenler zaman zaman göz ardı edilebilmektedir. Ancak çocuğun ne zaman okula başlayacağı kararı verilirken çeşitli duygusal ve davranışsal göstergeler göz önünde

bulundurulmalıdır. Çocuğun fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal gelişim düzeyi okula uyum sağlama düzeyi hakkında fikir verebilmektedir. Hem bu yeni ortamın talepleri hem de çocuktan beklenen davranışların değişimi, okulda geçirilecek sürenin değişmesi gibi yaşantılar ilkokulun farklı bir yapı olduğunu çocuklara hatırlatmaktadır. Bu yeni yaşantılar her çocuk tarafından aynı şekilde deneyimlenmemektedir.

İlkokula başlayacak olan bir çocuğun temel gelişimsel özelliklerini göz önünde bulunduracak olursak;

Öz bakım ve motor gelişim açısından temel göstergeler; bağımsız hareket etmesi ve ihtiyaçlarını karşılayacak beceriler göstermesidir.

- *Yürürken ve hareket ederken dengelidir, beden koordinasyonunu sağlar.
- *Kalemi doğru tutarak kontrolünü sağlar.
- *İnsan resmini eksiksiz çizer.
- *Bazı şekilleri ve harfleri kopyalar.
- *Makasla bir şekli kesip çıkarır.
- *Düğme ilikler, fermuarı kapatır.
- *Bağımsız giyinir.
- *Bağımsız olarak tuvalete gider ve temizliğini yapar.
- *Yemeklerini kendi başına dökmeden yer.

Bilişsel gelişim açısından temel gösterge; öğrenmeye karşı olumlu bir tutum içindedir ve bunun gereklerini yerine getirir.

- *İstenen sayıdaki nesneyi verir.
- *Basit toplama ve çıkarma işlemleri yapar.
- *Bir resimde gördüğü en az dört nesneyi hatırlar.
- *Basit geometrik şekilleri kopyalar.
- *Zıt ve benzer kavramları doğru ve yerinde kullanır.
- *Dün/bugün/yarın kavramlarını doğru ve yerinde kullanır.
- *Bir hikâyeyi başından sonuna kadar dinler ve ilgili soruları cevaplar.
- *Sırası karışık resimleri bir hikâye oluşturacak şekilde sıraya koyar.
- *Olaylar arasında neden-sonuç ilişkisi kurar.
- *Çevresinde gördükleri ile ilgili sorular sorar ve fikir yürütür.

Dil gelişimi açısından temel gösterge; dinlediklerinin/izlediklerinin anlamını kavrar ve bunları çeşitli yollarla ifade eder.

- *Duygu ve düşüncelerini anlaşılır ve akıcı bir biçimde aktarır.
- *Bir olayı ya da durumu baştan sona anlatır.
- *Sohbeti başlatır, sürdürür ve sonlandırır.
- *Yönergeleri takip eder ve yerine getirir.
- *Dinledikleri ve izledikleri ile ilgili soru sorar, soruları yanıtlar.
- *Çevresinde gördüğü görsel ve yazılı materyali inceler, açıklar.

Sosyal-duygusal açıdan temel gösterge; diğer bireyler ile etkileşim içindeyken sıklıkla olumlu sosyal davranışlar gösterir.

- *Anne ve babadan ayrı kalmakta sorun yaşamaz.
- *Okula gelirken istekli ve mutludur.
- *Arkadaşları ile yaşadığı sorunla baş eder.
- *Başkalarının duygularına duyarlıdır.
- *Arkadaşları ile olumlu ilişkiler kurar ve sürdürür.
- *Aldığı sorumluluğu yetişkin yönlendirmesi olmadan yerine getirir.
- *Tehlikeleri fark eder ve kendini korur.
- *Olumsuz duygularını başkalarına zarar vermeden ifade eder.
- *Konuşmak için sırasını bekler.
- *Kuralların önemini bilir ve uyum sağlar.

Çocuğunuzu yukarıda belirttiğimiz gelişim alanları açısından değerlendirebilir ve hangi alanda eksikliği varsa, okul açılıncaya kadar ve okula devam ederken de süreç içerisinde geliştirmek için rehber öğretmen denetiminde ve sınıf öğretmeni eşliğinde çeşitli çalışmalar yaparak bu becerileri destekleyebilirsiniz.

Tüm bu gelişim aşamalarını değerlendirdiniz ve çocuğunuz ilkokula hazır...

Ebeveynleri olarak bu sefer de sizleri farklı bir heyecan sarar; “Nasıl bir ilkokul seçmeliyim?”, “Sen çocuğunun hangi okula kayıt yaptıracağını?”, “Devlet okulu mu, yoksa özel okul mu?” üzerine bir dolu soru ile boğuşursunuz. Rehberlik birimi olarak bizler de, kafanızda oluşan tüm soru işaretlerine aşağıdaki yazımızla yanıt bulmaya çalıştık.

İlkokul Seçiminde Nelere Dikkat Etmeliyim?

Okul seçimi hem çocuk hem de aileler için çok önemli bir yere sahiptir. Dolayısıyla bu kararı verirken anne-baba olarak kendi beklentilerinizin, önceliklerinizin yanında çocuğunun gelişim ve karakter özelliklerini de ön planda tutmalısınız. İşe ilk olarak çocuğunuzu doğru tanımak, kişilik özelliklerinin farkına varmak, güçlü yönlerini ve geliştirilmesi gereken yönlerini belirlemekle başlamak gerekir. (Bu konuda sınıf öğretmenleri, branş öğretmenleri ve rehberlik biriminden de destek alabilirsiniz.) Sonrasında ise ebeveyn olarak, sizlerin ilkokuldan beklentilerinizi belirlemek gerekebilir.

Bunun sonucunda, size ve çocuğunun gelişimine uygun olan okulların listesini hazırlayıp, anne-baba olarak okulları ziyaret edip tanıtım günlerine katılmanızı önermekteyiz. Tanıtım günleri okul hakkında bilgi sahibi olmanız konusunda işe yarayacaktır. Kendi kıstaslarınız ve okulun özelliklerini karşılaştırmanız ise, size seçiminizde yardımcı olacaktır.

“Okul öğretmen seçerken nelere dikkat ediyor?, Öğretmenlerin sınıf seviyelerine göre değişim durumu/sıklığı nedir?, Öğretmenler düzenli ve sürekli olarak hizmet içi eğitim alıyorlar mı?” gibi sorulara aldığınız yanıtlar sizler için belirleyici olabilir.

Diğer önemli bir konu ise, okulun konumudur. Çocukların yaşı itibarıyla ulaşım koşullarına dikkat etmek gerekir. Ailenin iş yerine ya da evine uygun mesafede olan bir okul seçilmelidir. Böylece çocuk hem yolda geçireceği zamanı evinde biraz oyun oynayarak biraz da ödevlerini yaparak geçirmiş olur, hem de hastalık, kaza gibi özel durumlarda aile okula çok kısa bir süre içinde ulaşmış olur.

Bir eğitim kurumunda eğitime destek birimlerinin bulunup bulunmaması veliler için önemli bir tercih nedeni olmalıdır. Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik birimleri, öğrencinin psikolojisinden hareket eden ve gelişim psikolojisi uygulama alanlarından destek alan çalışmaları ile öğrenciyi tanıma, yönlendirme ve bilgi sunma çalışmaları ile hem öğrenciye hem de veliye hizmet sunmaktadır. Okul yönetimi ve rehberlik birimi tarafından aileleri bilgilendirecek seminerler, çocukların durumları ile ilgili yapılan aile bilgilendirme toplantıları çalışmalarının yapılıp yapılmadığına dikkat edilmelidir.

Günümüzde birçok okulda farklı eğitim sistemleri kullanılmaktadır. Okulların ulusal ve uluslararası müfredatları, kendi eğitim programlarına nasıl entegre ettikleri sorgulanabilir. Öğrenmenin temeli, yaparak-yaşayarak öğrenmedir. Bu durumda oyunla, deneyle ve sunumla konuyu işleyen öğretmen/okul, öğrenmenin daha kalıcı olmasını hedeflemektedir.

Çocuklarımızın evrensel niteliklere sahip bireyler olarak yetiştirilmesi için yabancı dil öğreniminin/ediniminin önemi yadsınamaz. Bu nedenle seçilen yabancı dil öğreniminin erken çocukluk döneminde başlaması önemlidir. (İlkokul Seçerken Yabancı Dil Öğrenimiyle İlgili Nelere Dikkat Etmeliyim? yazısına 4. sayfadan ulaşabilirsiniz.)

Yönetmeliğe göre okulların belli bir fiziki şarta bağlı olması gerekmektedir. Dolayısıyla çocukların ders aralarında özgürce koşup oynayabileceği, vakit geçirebileceği okul bahçesinin durumu, çocuğun okul motivasyonu açısından çok önemlidir. Ayrıca tuvalet hijyeni, iç hava kalitesi, güneş görmesi ve ses yalıtımı okul seçiminde de oldukça önemli kriterler arasında yer almaktadır.

Araştırmalar gösteriyor ki, sosyal ve sportif faaliyetler akademik başarıyı destekler. Dolayısıyla seçeceğiniz

Kalıcı öğrenmenin temeli, yaparak-yaşayarak öğrenmedir. Bu durumda tercihiniz çok ödev veren öğretmen ve okul yönünde değil; oyunla, deneyle ve sunumla konuyu işleyen öğretmen/okul yönünde olmalıdır.

okulun çocuğun yeteneği doğrultusunda bir alanda onu destekliyor olması mutluluk vericidir. Birçok özel okulda buna benzer sanatsal ve sportif etkinliklere yer veriliyor. Devlet okullarında ise etüt programı adı altında çeşitli kurslar (satranç, folklor, vs.) talebe göre oluşturulabiliyor.

Gününün büyük bir çoğunluğunu okulda geçirecek olan çocuklar için beslenme konusu ayrıca dikkatle incelenmesi gereken bir kriterdir. "Okulda yemekhane var mı?, Yemekler bir diyetisyen tarafından mı hazırlanıyor?, Yemekler okulda mı pişiriliyor, yoksa catering firması tarafından mı sağlanıyor?, Okulun kantini var mı?, Kantinde veya yemekhanede hijyene dikkat ediliyor mu?" gibi sorulara cevap aranması gerekmektedir.

Bütçe... Çocuğunuzun eğitim masrafları için ayıracığınız bütçe oldukça önemli. Eğitim uzun soluklu bir süreçtir ve çocukların lise bitimine kadarki süre 12 yıldır. Bu nedenle bütçenizin durumunu bu süreyi göz önüne alarak planlamanız önerilir.

Tüm bunların sonucunda; okul tercihinde öncelikli kriteriniz çocuğunuzun nasıl bir misyonla yetişmesini arzu ediyorsanız bu yönde olmalıdır. Yukarıda belirlediğimiz kriterlerin de sizlere yol göstermesini umarız.

Sevgilerimizle...
Rehberlik Birimi

